

15

OSLUŠKUJUĆI OKRETANJE ZEMLJE

MENSE...

MORAMO NASTAVITI DA SE KREĆEMO, HEJZEL. SKORO SMO...

HEJZEL!

HAJDE, MORAMO USTATI, MORAMO SE KRETATI. SKORO SMO STIGLI.

SKORO SMO KOD KUĆE.

RANIJE.

JA SAM ČOVEK KOJI ŽIVIA U SITNICAMA.

VOLIM MIRIS BOROVIH IGLICA U VATRI. ŠKRIPU PODA OD HRASTOVINE. SVEŽE ISPEČENU SVINJSKU KOBASICU I LEPIJNU TAKO VELIKU DA JEDVA STANE U ŠAKU. ĐUVEČ S TIKVICAMA KOJI MOJA ŽENA SPREMA.

IPAK, NAJVIŠE VOLIM DA OSETIM ZEMLJU POD PRSTIMA.

ISTU ZEMLJU KOJU JE OBRADIŃAO MOJ OTAC, KOJI JE POD NJOM I SAHRANJEN. BAŠ KAO I NJEGOV OTAC.

VOLIM DA RADIM U SVOJOJ BAŠTI. VOLIM ZVUK TIŠINE.

NEKI KAŽU DA JE OVDE PONEKAD TOLIKO TIHO DA SE MOŽE ČUTI KAKO SE ZEMLJA OKREĆE.

NE ZNAM DA LI JE TAKO, ALI DOVOLJNO JE TIHO DA ČOVEK MOŽE DA ČUJE SOPSTVENE MISLI, A TO MI SE SVIĐA.

NE PRIJA TO SVAKOME. NEKI LJUDI NE VOLE DA ČUJU SVOJE MISLI. PRETPOSTAVLJAM ZAŠTO NEMA BOGZNA ŠTA VREDNO DA SE ČUJE.

TAKVI LJUDI ĆE RADIJE ŽIVETI BLIŽE GALAMI, BLIŽE GRADU.

ONOMAD KAD SU NAPRAVILI OVAJ REZ, BLIZU GRADA ŽIVELI SU SAMO ONI INDIJANCI KOJI SU POSUSTALI, DIGLI RUKU OD BORBE, NAČISTO SE PRODALI.

PRAVI INDIJANCI ŽIVELI SU ŠTO SU MOGLI DALJE OD GRADA. ŠTO SU BILI DALJE OD GRADA, TO SU BILI BLIŽE SEBI.

JOŠ I DANAS NEKI KAŽU DA MOŽEŠ DA ZNAŠ KAKAV JE NEKI ČOVEK NA OSNOVU TOGA KOLIKO DALEKO OD GRADA ŽIVI.

JAKO MOŽE
BITI DA JE TAKO.

OVO JE
POSLEDNJA
PREOSTALA
REPA.

To nije
dovoljno.

Nekoć je naša
bašta bila tako
bogata da smo
mogli da damo
hranu svakome
kome je bila
potrebna.

Ali ove godine,
uz moje nevolje
s bubrežima i
nakon što je Mens
polomio članak,
nismo mogli da
brinemo o bašti
kao što smo
navikli.

Sad nemamo
dovoljno ni za
sebe. Nemamo
dovoljno da
preguramo
zimu.

A biće gadna ove godine, već osećam u kostima.
To sam nasledila od mame. Ona je prema bolu
u zubima mogla da predoseti kada će kiša.

Biće ovo za nas duga
i oštra zima. I prvi put
za 43 godine...

...nisam
sigurna da
ćemo je
izdržati.

ATE WANKANTANKA,
WICONI MITAWA KI EL,
ANPETU WANJI A KE MI
QU, HEON WO PI LA ECI
CI YE, MICANTE KI
ECIYA TANHAN...

TO JE
DOBAR
PASULJ.

HVALA.

NEĆEMO IMATI
DOVOLJNO HRANE.

IMAMO
LI JOŠ
OVOG
SUVOG
MESA OD
BIZONA?

NE OVO
JE PO-
SLEDNJE.

NEĆEMO IMATI
DOVOLJNO HRANE.

POLOMIO SAM ČLANAK
POKUŠAVAJUĆI DA ZAKRPIM
RUPU NA KROVU. ŠTO REČE
HEJZEL, SREĆOM NISAM POLO-
MIO SVOJ BUDALASTI VRAT.

IZNEVERIO SAM
JE. TREBALO JE DA
BRINEM O BAŠTI,
KAO I UVEK.

AKO TO NE MO-
GU, ČEMU ONDA,
DOVRAGA, UOP-
ŠTE SLUŽIM?

Ljudi kažu da su mi
bubrezi stradali od loše
bunarske vode. Kažu da
je to zbog iskopavanja
uranijuma u okolini.

Ne znam da li je to tačno,
znam samo da je Mens proveo
isuviše vremena brinući se o
meni, nismo mogli da gajimo
baštu kao što smo navikli.

Sada moramo nešto
da smislimo da ne
bismo gladovali.

OD DRŽAVE DOBIJAM MALU PENZIJU. NEŠTO MALO I PREKO SOCIJALNE
POMOĆI. TAMAN DOVOLJNO DA PLATIMO GAS ZA GREJANJE I ODRŽAVANJE
SEPTIČKE JAME, DA KUPIMO LEKOVE ZA HEJZEL I NEŠTO MALO NAMIRNICA.

PRESENTED TO RANGER
Mance Boaz
BY THE STATE OF SOUTH DAKOTA
IN APPRECIATION OF 35 YEARS OF SERVICE
TO THE BADLANDS NATIONAL PARK

ZA DOBRIH DANA JA SAKRUJEM PÓ LULE
ĐUVANA. PA TU I TAMO PUČNEM KRIŠOM DIM
IL' ĐVA, TAKO DA HEJZEL I NE PRIMETI.

On misli da ja ne znam kad puši tu
glupu lulu, ali čim je zapali, vražja
stvar zasmrdi čitavu kuću.

Svako veče provodi sa svojim vrhovima
strela i zmijskim kožama, dok ja šijem.
Tu i tamo prodam neki pokrivač, taman
dovoljno da održavam cveće na
Džadijevom grobu.

NAŠ DEČAK NIJE
STRADAŖ U RATU. BILA
JE TO NESREĆA, REKLI
SU. DEŠAVA SE PONEKAD.
PREVRNUO SE DŽIP
I ON JE POGINUO.

STATE OF SOUTH DAKOTA
ATION OF 35 YEARS OF SERVICE
BADLANDS NATIONAL PARK

ZA TO SE NE DAJE
MEDALJA ILI BILO
ŠTA. SAMO SMOTANA
ZASTAVA. DRŽIMO
JE U KREDENCU OD
KEDROVINÉ.

Ne odlazimo svi uz fanfare kao u
romanima, pogotovo ovide. Uglavnom
odlazimo cvileći. I tako svakog dana.

Ali ja još nisam spremna
da počnem da cvilim.

RRRRUUUMMMBBBBLLEEEERRR

VOJNI MLAZNJACI IZ AVIO-BAZE ELSVORT, BLIZU RAPID SITUJA. VEČITO U NEKIM TRENING-MISIJAMA, ZVRNDAJU NAM IZNAD GLAVA, PONEKAĐ TAKO NISKO DA SE ČOVEKU PLOMBE ZATRESU. A MI NE PRIČAMO O ONOME O ČEMU ZAISTA ŽELIMO DA PRIČAMO.

Moraćeš da odeš do grada. Slobodno kaži.

Reci mu da će sve biti u redu, to je ono što želi da čuje. Reci mu da nisi posramljena.

POSRAMLJENA JE. TO JE MOJA KRIVICA.

TI SI DOBAR ČOVEK, MENSE. UVEK SI BRINUO O NAMA. NEMAŠ ZAŠTO DA SE SRAMIŠ.

FALA TI, MAMICE.

ŠTA LI ĆE BITI DOGODINE?

Dogodine će biti drugačije. Ponovo ćemo stati na noge.

DA LI ĆEMO IKADA PONOVO STATI NA NOGE?

Sve će biti kao nekad.

NIKAD VIŠE. NEĆE BITI KAO NEKAD. PREVIŠE SMO STARI.

Zabrinut je. Zagri ga.

URADIĆU ŠTA GOD TREBA.

Volim te.

JAM SAM SREĆAN ČOVEK.

Sve će biti u redu.

SVE ĆE BITI U REDU.

NAPUNIO SAM PLINSKU BOCU I SIPAO MALO BENZINA U KAMIONET. UZE O SAM MALO MLAČENICE, SIRUP OD SIRKA I JOŠ NEKOLIKO STVARI KOJE JE MAMICA STAVILA NA SPISAK. NA NJEMU NIJE BILO DUVANA ZA LULU.

PODŠIŠAO SAM SE I. POPRIČAO S MOMCIMA IZ BERBERNICE. A ONDA SAM URADIO NEŠTO ŠTO NIKAD RANIJE NISAM.

**PRAIRIE ROSE
NUTRITION
ASSISTANCE**

ŠARGAREPA, PARADAJZ ILI LUK. IZABERITE DVA.

MOLIM?

DVA. MOŽETE IZABRATI DVA OD TOGA.

OVAJ... SAMO ŠARGAREPE, MOLIM.

JABUKE, POMORANDŽE ILI GREJPFRUT. IZABERITE DVA.

JABUKE.

MOŽETE UZETI DVA.

SAMO JABUKE ĆE BITI DOVOLJNE, ZAHVALJUJEM.

BRESKVE U KONZERVU, PASULJ U KONZERVU, SIRUP OD BRUSNICE U KONZERVU. KUTIJE SA ŽITARICAMA I OVSEKOM KAŠOM. PALENTA, MASLAC I BILJNA MAST. DŽAK PIRINČA. VREĆICA SUVIH ŠLJIVA. SVE SU TO PROSTRILI PREDAMNOM I REKLI DA JE MOJE.

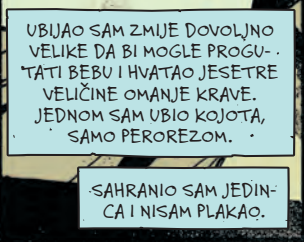
TREBALO JE SAMO DA SE POTPISEM.

OSAM DANA SAM POSTIO OBEŠEN O KUKE, DOK MI SE MESO ČEPALO TOKOM RITUALA SUNČEVOG PLESA.

ALI NIKAD NISAM MORA O DA URADIM NEŠTO OVAKO TEŠKO.

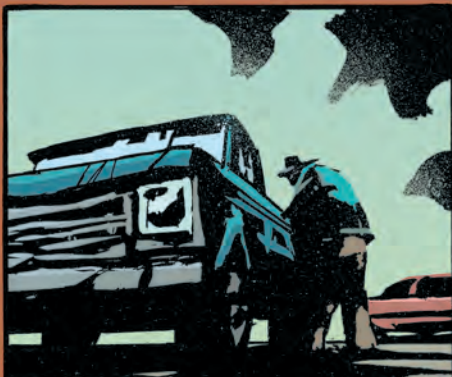
UBIJAO SAM ZMIJE DOVOLJNO VELIKE DA BI MOGLE PROGUTATI BEBU I HVATAO JESETRE VELIČINE OMANJE KRAVE. JEDNOM SAM UBIO KOJOTA, SAMO PEROREZOM.

SAHRANIO SAM JEDINCA I NISAM PLAKAO.

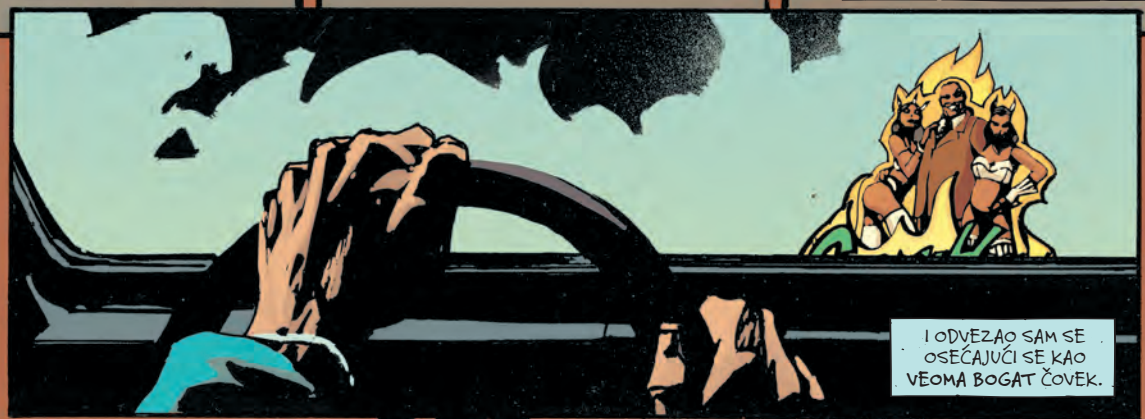
IZAŠAO SAM OSEĆAJUĆI SE KAO ZLOČINAC KOJI JE UPRAVO PRISILJEN DA NEŠTO PRIZNA.

DA PRIZNA DA JE SIROMAŠAN.

ALI ONDA SAM POMISLIO NA HEJZEL, NA NAŠ MALI DOM I SVE DRUGO ČIME ME JE BOG BLAGOSLOVIO.

I ODVEZAO SAM SE OSEĆAJUĆI SE KAO VEOMA BOGAT ČOVEK.

HEJZEL? DONEO SAM DRVA.

NEŠTO LEPO MIRIŠE.

HEJZEL? GDE SI?

HEJZEL!

PONOVO NJENI
BUBREZI.

TRAVAR KOJI JE LANI DOŠAO
IZ ROUZVUDA DAO JOJ JE
KUTIJE S NEKIM BILJEM ZA
ČAJ KAD SE OSEĆA LOŠE.
SVE JE POTROŠILA.

TREBALO JE
DA JE NATE-
RAM DA ODE
U BOLNICU.

HEJZEL...

NE.

Moja majka je umrla u
bolnici, to je bio jadan i
tužan način da se ode.
Imala je vodu u plućima,
a ja sam sedela tamo i
gledala kako se davi u
njoj, u krevetu koji nije bio
njen, okružena ljudima
koje nije poznavala.

Bila je pre-
stravljena i
posramljena.

NE ŽELIM
DA SE SVA-
ĐAM S TO-
BOM.

Ja neću umreti u bolnici.
Umreću u svom krevetu...

IDEM U
GRAD. DONE-
ĆU TI NEKE
LEKOVE.

Ili ću
umreti na
nogama.

U REDU...

...ALI
JA IDEM S
TOBOM.

NEMA SVRHE
RASPRAVLJATI SE
SA ŽENOM. DAVNO
SAM TO NAUČIO.

Kad smo bili mladi, stalno smo
se vozili. Popeli bismo se na Vi-
soravan Crvene Košulje i, ponev-
ši samo šebe i vrč prepečenice,
ležali pokraj rečice Frenč.

Tamo smo prvi
put vodili ljubav.

Kad smo to prvi
put radili, bio je
na meni, vršeti.
Svoj posao, a
ja sam samo
gledala gore
u njega i izbr-
bljala se: „Mislim
da sam se za-
ljubila u tebe.”

Zastao je na tren i,
sav zbunjen, izustio:
„Nemojmo svrjati.”

Ali svega tri dana
kasnije na istom mestu
me je zaprosio.

Nekada smo
se stalno vozili.
Sada se nikud
ne vozimo, osim tu
i tamo do grada,
u nabavku. I na
sahrane. Svaki
čas je neka
sahrana.

RRRMMMMBBBBB

F-22?

F-35.

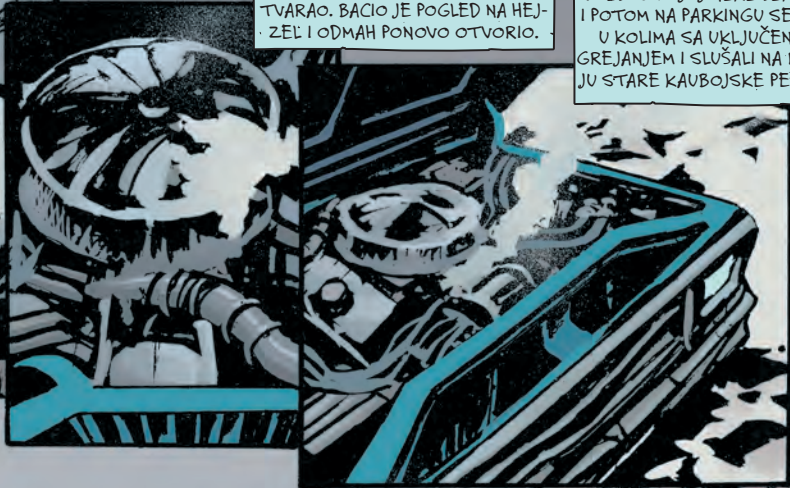
Kad li smo
samo toliko
ostavili?

USPELI SMO DA SE DOMOGNEMO
GRADA I STIGLI DO APOTEKE.
UPRAVO KAD JE APOTEKAR ZA-
TVARAO. BACIO JE POGLED NA HEJ-
ZEL I ODMAH PONOVO OTVORIO.

UZELI SMO JOJ NEKE LEKOVE
I POTOM NA PARKINGU SEDELI
U KOLIMA SA UKLJUČENIM
GREJANJEM I SLUŠALI NA RADI-
JU STARE KAUBOJSKE PESME.

UBRZO SU JOJ
OBRAZI OPEĆ DOBILI
BOJU I REKLA JE:
"HAJDEMO KUĆI."

TEK ŠTO SMO STIGLI DO
PUTA VUČJEG POTOKA,
MOTOR JE OTKAZAO.

BEZ MOBILNIH TELEFONA. A
NAJBЛИŽE KUĆE SU MILJAMA
DALEKO. NISMO IMALI MNOGO
IZBORA ŠTA DA ČINIMO DALJE.

ETO ZAŠTO UVEK DRŽIM
DODATNU ČEBAD U PR-
TLJAŽNIKU. HAJDEMO.

HODALI SMO DOK NISMO PREŠTALI
DA OSEĆAMO STOPALA. HODALI
SMO DOK NAM JE DAH GOREO.

POTOM SMO
HODALI DALJE.

MOŽDA... IPAK
NIJE TAKO LOŠA
IDEJA... ŽIVETI
BLIŽE GRADU.

HEJZEL!

HAJDE, MORAMO UŠTATI,
MORAMO SE KRETATI.
SKORO SMO STIGLI.

SKORO
SMO KOD
KUĆE.

TAKO JE HLA-
DNO... MEN-
SE...
PLAŠIM SE.

POGLEDAJ ME,
HEJZEL. POGLE-
DAJ ME.

JE L' TI IZGLEDAM
UPLAŠENO? NE, ZNAŠ
LI ZAŠTO?

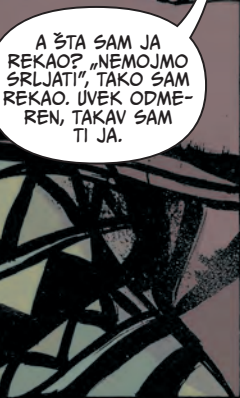
SEČAŠ SE KAD
SMO PRVI PUT
VODILI LJUBAV?
HEJZEL!

MOLIM?

SLUŠAJ ME.
SEČAŠ SE KAD
SMO PRVI PUT
VODILI LJUBAV,
ZAR NE?

TREBALO BI ODJE-
DNOM SI BUBNULA:
„MISLIM DA SAM SE
ZALJUBILA U TEBE.“
SEČAŠ LI SE?

A ŠTA SAM JA
REKAO? „NEMOJMO
SRLJATI“, TAKO SAM
REKAO. UVEK ODME-
REN, TAKAV SAM
TI JA.

ISTINA, IZNENADILA
SI ME U TAJ ČAS I
UHVALILA NA KRIVOJ
NOZI. ALI ZNAŠ LI PRAVI
RAZLOG ZAŠTO NISAM
ZNAO ŠTA DA KAZEM?

JER
SAM SE
PLAŠIO.

PLAŠIO SAM
SE DA ODRASTEM,
PRETPOSTAVLJAM.
TREBALO MI JE DAN-
DVA DA TO PREVAZI-
DEM. TADA SAM SHVA-
TIO DA TE VOLIM.

SHVATIO SAM
DA AKO JA VOLIM
TEBE I TI VOLIŠ MENE,
ONDA NEMA TOGA ŠTO
NE MOŽEMO POSTIĆI.

OD TADA
SE VIŠE NIKAD
NISAM NIŽEGA
PLAŠIO.

A SVAKA-
KO SE NE
PLAŠIM MALO
SNEGA.

STOGA
USTANI, HEJZEL,
I HAJDEMO
KUĆI.

ŽOVEŽE,
UMIREM OD
GLADI. SKUVAČEŠ
MI NEŠTO ZA VEČERU
KAD STIGNEMO
KUĆI, ŽAR NE?

MOŽEŠ SAM
DA NAPRAVIŠ...
SVOJU PROKLE-
TU VEČERU.

JA SAMO ŽELIM
DA NAPRAVIM...
NAJVEČJU VATRU...
KOJU SI IKADA
VIDEO.

HEJ! TI
PRIČAŠ!

HEJZEL...
HEJZEL,
GLEDAJ.
VIDIŠ?

USPELI SMO,
HEJZEL... HAJDE DA
ZALOŽIMO TU
VATRU.

RRRRRUUMMMBBBBLLEEEERRR
RRRRRUUMMMBBBBLLEEEERRR

NEBESA... TO
ZVUČI STRAŠNO
NISKO...

WHOOOOO

BIO JE TO F-35. PILOT NIJE
BIO STARIJI OD NAŠEG SINA.
DŽODIJA KAD JE POGINUO.
PRETPOSTAVLJAJU DA SE
IZGUBIO U MEČAVI.

Bila je to nesreća.
Dešava se ponekad.

UDAR SE ČUO
MILJAMA DALEKO.
DODUŠE, PRVO SU
STIGLI LJUDI
IZ BAZE.

Mladi
pilot nije
preživio.

I MI SMO
BILI NA IVICI.

Prvo čega se sećam jeste
kako se budim u bolnici,
priključena na gomilu cevčica.

PRVO ČEGA SE SEĆAM JESTE HEJZEL
KOJA ME BUDI U BOLNICI TRAJEĆI
DA ŠTO PRE KRENEMO, JER NE ŽELI
DA UMRE U BOLNICI.

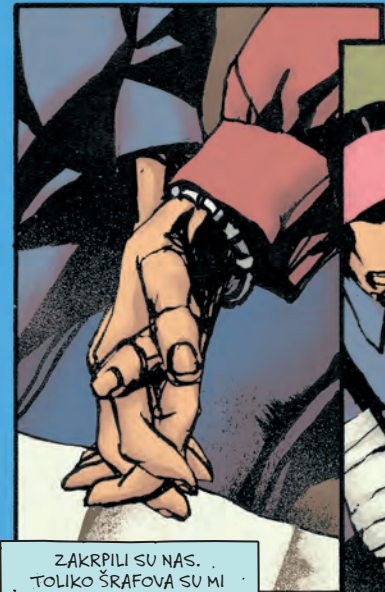

ALI MI
NISMO
UMRLI.

Ne tog
dana.

ZAKRPILI SU NAS. TOLIKO ŠRAFOVA SU MI STAVILI U NOGU I RUKU DA SAM DANAS POLA METAL, POLA ČOVEK.

I pobrinuli su se za moj problem s bubrežima, tako da se opet osećam dobro.

KAD SMO OTPUŠTENI IZ BOLNICE, VOJSKA NAM JE DALA GOMILU NOVCA, PA SU SVI NAŠI PRIJATELJI HTELI DA NAM POMOGNU DA PRONAĐEMO NEKO LEPO MESTO U BLIZINI GRADA.

Rekli su kako je to što je avion udario u našu kuću božji znak da treba da se odselimo.

Mi smo rekli da je to samo božji znak da nam treba nova kuća..

Pored toga, da je Bog zaista želeo da nam poruči nešto važno, mi bismo to već čuli, s obzirom na to koliko je ovde tiho.

NEKI KAŽU DA JE PONEKAD TOLIKO TIHO DA JE MOGUĆE ČUTI KAKO SE ZEMLJA OKREĆE.

Mi to baš ne bismo mogli reći.

NISMO NI PRIMETILI
DA SE OKREČE.

KRAJ.